

HRVATSKA UDRUGA PARAPLEGIČARA I TETRAPLEGIČARA

HUPT 12

srpanj, 2005

Tjedan osoba s tetraplegijom i paraplegijom

IZDVAJAMO:

Interview s Mirunom Kastratović

NOVI PRAVILNICI:

- pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalicama
  - pravilnik o znaku pristupačnosti
- „Bijelo dugme“ u Maksimiru

Glasiło HUPT

Gospodin Willi Rucker, šef administracije Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj, sa suprugom Ingrid u razgovoru s članovima HUPT-a

Na naslovnici: Volonterski dan na Jarunu u sklopu Tjedna osoba s paraplegijom i tetraplegijom

Uvodna riječ

piše: Tihomir Perhat

Pozdrav cijenjenim čitateljicama i čitateljima!

G-HUPT ide dalje.

I sam HUPT se razvija – niču novi ogranci, a sam život potvrđuje da su začinjavci i u našem sektoru ugradili dio sebe, što očekujemo i od perspektivnijih i nadobudnijih mlađih kolega.

A što se tiče svijeta u kojem živimo, svako malo doživljavamo sve veća, zatornija i začudnija iščašenja izvrnutih vrijednosti i krize morala – od pedofilije do korupcije, terorizma, uskrata, poreza, prireza, nameta sve do fingiranja oprosta dugova i treniranja humanosti – kako na globalnom, tako i na našem/unutarnjem planu. I, kao u pravilu, uvijek su žrtve, gotovo objekti, najnemoćniji i najnedužniji.

Čudno je stvoren taj svijet. No, okrenimo se sebi.

Jedna je stečevina neupitna i s njom se više ne može polemizirati: NIŠTA O NAMA BEZ NAS. Da slučajno nekom nespretnjakoviću iščašenku padne na pamet već i sama pomisao preispitivanja, loše bi prošao – i javno i ilegalno. Međutim,

je li baš sve stvarno tako? Koliko se uvažavaju naši stavovi, naše potrebe – napokon – i naša pamet? Da se raspametiš!

Primjerice: kad pogledam (nice) glamurozne snimke kako se ho-hrzditi delegacija Zagreba na „Non-Handicap 2005.“ U Pragu – k vragu! – svetogrдна mi sama pomisao da bih u Šostarovu jatu mogao, barem u prikrajku, vidjeti da barem figurira neki reprezentant u čije bezimeno ime perzistiraju svečane i pompozne uglađenosti kongresnog turizma, paternalizma... i opet nekog opetovanog izma lahoraste riječi, riječi, riječi...

Ili najnoviji primjer puštanja u promet najsvremenijeg niskopodnog ZET-ovog tramvaja: nas ni od korova, a prvi i počasni putnici bijahu oni koji i inače privilegirano koriste sva prometala prioritelnije od populističkih.

Naravno, kao iza brda se uvijek nešto valja što mi ne vidimo, jer nam nije dano PRAVO znati i sudjelovati.

Na mnoge se programe utroši ogroman novac i energija, a da rezultati nisu adekvatni ulogu. I tko tu nas što pita? Izlišni su čak i naši komentari.

Ali, zanemarimo. Ta ljeta

je. Za godinu ili dvije prav-it ćemo statističke obrade podataka i inventure u sjenci kojekakvih strategija, deklaracija, konvencija... kojima istječe rok pa niču nove i nove.

Uživajmo na prilagođenim plažama Svaruna od Jaruna do Rovinja, Rijeke, Crikvenice, Splita, Makarske... Dođite punim plućima udahnuti rajske miomirise Višeosjetilnog parka. Džogirajte uzduž navodno naše staze uz žubor Blizneca. Koristite izletišta na Dravi, Savi, Kupi... Makar u mašti koristite hotele, kampove, sve javne površine i sadržaje, posebno one uz ljetne vode stajačice i tekućice iz kućice u cvijeću. Pazite da se ne okliznete uz/niz koju traljavu i namrčenu rampu. I svatko u svom gradu neka pronađe ambijent za dušu i tijelo i odmorite se. Uživajte čak i u grafitima! Jer čovjek je univerzalni hedonist – čak i onaj koji se svjesno žrtvuje, uživa u žrtvi.

Svako je ljeto sveto – i neka vam je posvećeno ljubavlju.

t i h o

Razgovarali smo s Mirunom Kastratović

Jednostavno – Miruna Kastratović. Toliko posebna imenom i prezimenom, toliko posebna glasom, stasom i osmjehom... možda čak i jednim podužim, stršećim čuperkom kose koji nehajno mota oko kažiprsta dok niže teme sa sugovornikom koji, htio - ne htio, mora priznati i prihvatiti zahtjevnu razinu dijaloga. Osim toga, znade slušati, poslušati i saslušati, ali i postaviti pitanje, što je uveliko preduvjet vođenja radio emisije u kojoj nema vizualnog efekta, već samo i isključivo izgovorena riječ, riječ koja jednom puštena u eter, zauvijek, za sva vremena, za vječnost, dalje živi sama.... I sad, mi koji se malo razumijemo u

putanju radio valova, možemo samo maštati izvjesno neizvjesnu stvarnost kad će se u ove prostore, refrakcijom ili refleksijom ili možda na nama još nepoznat način tangentnog umreženja i odstupanja od pravila ovozemne geometrije, iz duboka svemira vratiti povratni signal Šestog čula da neko potonje čulo iritira, nakon stoljeća i tisućljeća + godina X, uz premnogi kiks nas sadašnjih. Nevjerojatno kako će naši sadašnji problemi izgledati smiješno trivijalni i beznačajni našim budućim kolegama budućih generacija (možda i iz nekih još nepoznatih nadnacija i galaksija), koji će toliko evoluirati da će imati ne samo šesto, već N-to čulo i dimenziju ne samo treću i četvrtu,

već N-tu na n-tu – ako nam je dopušteno malo pretjerivati prije susreta sa savršenim bićima. Možda ćemo jednoga dana s našom sugovornicom porazgovarati i o futurističkim temama. Međutim, ovo je pri-

Miruna i njezin ljubimac

godu za svakidašnji razgovor s nesvakidašnjom sugovornicom, pa smo joj uvodno postavili nekoliko „portretističkih“ pitanja.

Iako ste u krugovima osoba s invaliditetom mnogima dobro poznati, ipak Vas molimo da za čitatelje G-HUPT-a kažete koju riječ o sebi.

Ja sam „žena s tisuću imena“. Moruna, Maruna, Miranda, Mirjana, itd... No samo je jedno pravo: Miruna. Prezime još zvučnije: Kastratović. Tridesetšestogodišnja žena u neformalnom braku s Igorom, koji, između ostaloga, voli životinje i brine o njima – i ne samo hobistički, nego gorljivo, poput fanatika koji ima potrebu

zaštititi svaku životinju na koju naiđe. Moja mačja miljenica zove se Mija, a njezina gospođa majka Tonka. Horoskopska sam Vaga, što je jasan znak da ne volim nepravdu i nesklad. U kineskom sam horoskopu Majmun. U biti sam vedra i vesela osoba, osim kad me stisne nevolja. Vrlo mi je važna ispravnost onoga što radim, i često se u nešto upuštam tek kad sam u potpunosti sigurna da je to ispravan potez. Živim u Maksimiru, blizu Kraša, pa u svakom trenutku od mene možete doznati što se taj dan u njemu proizvodi, peče, prži, kemija... po čemu nam ugodno zamiriše cijeli kvart, poput bakine kuhinje. Volim biti u pokretu, vozati se u mojoj

staroj Renault četvorki, pogledati dobar film ili pročitati dobru knjigu. Nisam planirala biti novinarka; moj put je vodio ka zaštiti i restauraciji spomenika kulture. No, dogodila se promjena, javila sam se na prisavsku audiciju i evo me tu. Godine prolaze, a ja sam i dalje na Prisavlju. I sve mi je bolje. Nezahvalno je pisati o sebi. Nikad ne znaš jesi li pretjerao i daviš li ljude, ili si pak odao premalo.

Najpoznatiji ste nam kao voditeljica emisije „Šesto čulo“. Često primijetimo da su Vam interesi puno širi. Međutim, nas zanima kako ste postali voditeljica upravo emisije kakvih donedavno u našim medijima nije bilo?

Kako sam dobila „Šesto čulo“? Pozvao me šef kod sebe u sobu i rekao: „Ti ćeš to raditi“. Tad nam je šef bio svima Vam poznat Aleksandar Stanković. Zanimljivo je kako neke stvari u životu jednostavno počnu. Tek tako, ti ćeš to raditi. A nađeš se na početku novoga puta s bezbroj novih mogućnosti i dilema. Mogu Vam reći da sam upravo s Vama i sa „Šestim čulom“ istesala taj zanat. Barem temelje. Jer tek kad ozbiljno želiš i uđeš u nešto, možeš doista nešto naučiti. Sve što danas primjenjujem u poslu, odabir ljudi, pristup ljudima, način kako ću ih otvoriti, način na koji ću nešto napisati, sve sam to naučila s osobama s invaliditetom. I doista sam zahvalna što sam imala takvu priliku raditi na sebi. Mogao je to biti bilo tko, no kod mene to su bile osobe s invaliditetom. U početku nije bilo lagano, znala sam se zatvoriti u svoju sobu u redakciji i pitati se što ću sutra s emisijom. Danas grozničavo prebirem po temama koje čekam, koje su u postupku i za koje znam da se događaju i da ljude zanimaju, i biram onu koja mi se čini najzanimljivijom i koju naravno mogu realizirati. Sve u svemu, „Šesto čulo“ me formiralo kao novinarku kakva sam sad i to mogu samo Vama zahvaliti. I naučilo me da sam ipak i prije svega čovjek, a tek onda novinarka.

„Šesto čulo“ Vam je omogućilo da upoznate mnoge udruge, saveze i same pripadajuće im osobe s invaliditetom. Medijski utjecaj je neporeciv, ali, isto tako, u interakciji svih subjekata neminovno utječemo jedni na

druge. Možete li nam otkriti neke pojedinosti koje su u Vašem profesionalnom radu bile dojmljivije, utjecale na Vas i ohrabrine Vas da ustrajete u započetoj?

Najviše me ohrabruje kad se čujem ili vidim s nekima od Vas i osjetim da smo bliski i da se razumijemo. Znači da je sve to imalo smisla. Znači da smo uspostavili kvalitetne veze i da se međusobno poštujemo. I opet ponavljam, prije svega sam čovjek, a tek onda novinarka. To možda i nije najprofesionalniji pristup, no jednoga dana, kad se bude radila bilanca moga života, nitko me neće pitati kakva sam bila novinarka, nego kakav sam bila čovjek. Čak mi se čini da me najviše može obeshrabriti kad netko ne vidi mene, nego novinarku Hrvatskoga radija. Ne razgovara sa mnom, nego s nekim drugim, s nekom svojom slikom o meni. Možda moji kolege uživaju u tome, možda im to laska, ali ne i meni. A što se interakcije tiče, počela sam opterećena klasičnim zabludama i predrasudama, vjerujem da je to prirodno na početku svakog novog životnog iskustva. A danas mislim da mogu sa sigurnošću reći kako su nestale bez traga, ni sama ne znam u kojem trenutku i kako. Naprosto ih više nema. Vjerojatno i nisu bili u pitanju trenuci nego proces, i on se dogodio. Znade me obeshrabriti i predrasuda osobe s invaliditetom prema drugim grupacijama u našem društvu. Otkud to? Pa zar osobe s invaliditetom nisu dovoljno naučile o predrasudama? To svakako treba mijenjati.

Gostovali ste na BBC-ju (Brit-

ish Broadcasting Company). S obzirom na globalnu popularnost i medijski utjecaj te kompanije, vrlo zanimljivo iskustvo, zar ne? Što je Vama bilo najdojmljivije, a što bi naše čitatelje moglo najviše zanimati?

Vjerujem londonski gradski prijevoz. Rampa na svakom autobusu, dovoljno je mahnuti vozaču i pričekati da spusti rampu. I otići u bilo koji dio Londona. Inače, BBC napušta specijalizirane emisije. Razvijaju jedinstven društveni program u kojem se bave općim društvenim pitanjima i dilemama. Primjerice, novosti s kreditnim karticama reći će korisnik, osoba s invaliditetom, ali će to zanimati svakoga tko se u tom trenutku nađe uz radio i tko ima kreditnu karticu. Primjer je prozaičan, ali je cilj angažirati sve slušatelje oko određenog pitanja ili ideje. Takav bih pristup i ja voljela preuzeti od njih, no u vrijeme kad je programa za osobe s invaliditetom relativno malo i kad se takve teme ne pojavljuju niti u jednom drugom, to bi možda bio gubitak dragocjenog prostora. No, tko zna? Možda s vremenom? Osobno me se dojmio i pristup slušateljima. Naime, na BBC se ne može zvati ni u redakcije ni u emisije. Postoji soba s nizom telefona u kojoj se primaju svi pozivi i koje pritom evidentiraju. Točno se zna tko je zvao i što je htio reći. Tijekom emisije oni sami zovu slušatelje koje žele čuti i zna se s kime se i o čemu razgovara. Moram priznati da mi se taj sistem dopao, jer, iako simpatiziram nepredvidivost poziva u naše emisije, ponekad je vrijednije dati točno ono što treba i ne gubiti vrijeme

na lutanja. Naravno, na BBC-ju rade i osobe s invaliditetom. Ali ne zato što su osobe s invaliditetom, nego zato što dobro rade. I svatko će vam tamo reći, ako imaš dobru priču – može, bez obzira jesi li slabovidan ili u kolicima. I vrlo su organizirani. Imaju profesionalne voditelje, što vjerujem da bi i nama na Prisavlju dobro došlo. I cijeli tim ljudi radi na jednoj emisiji. I ne smiju pušiti u zgradi. Samo na nekim balkonima do kojih smo kolega Hrvoje Belamarić (i on je bio na tom studijskom putovanju) i ja poprilično lutali. BBC je ogromna kompanija. Tehnika mi se nije učinila nešto puno razvijenijom od naše, barem onaj dio režija koje sam vidjela. A pristup poslu zapravo je sličan mome. Oni, kako su rekli, ne vode kampanje i ne propagiraju. Naprosto daju informaciju, a većinu od njih dobivaju upravo od slušatelja i gledatelja. No naravno, svaka čast tome pristupu, ali ipak postoje situacije u životu kad se moraš zauzeti i kad su sloboda izbora i slične priče samo floskule.

Uvjerenja smo da imate solidan uvid – čak veći nego mnoge udruge i njihovi članovi – u sve što se zbiva na široj društveno političkoj sceni a odnosi se na osobe s invaliditetom, jednako kao i uvid u aktualnosti po raznim udrugama i savezima. Kako procjenjujete: s jedne strane, organiziranost i upliv organizacija osoba s invaliditetom u postizanju svojih ciljeva; s druge strane, po Vašem mišljenju, osjeti li se napredak u općoj percepciji osoba s invaliditetom i njihovih udruga kako u javnosti, tako i među

njima samima?

Sve se češće hvatam da u poimanju opće percepcije javnosti prema osobama s invaliditetom, razmišljam kao osoba s invaliditetom. Je li to moguće?! Očito jest. Kad čujem neke stvari, kosa mi se digne na glavi. Opaske o invaliditetu, opaske o „pomaganju“ i „posebnim potrebama“, kad vidim anđeoski izraz lica onoga koji će „u raj“ zato što je pomogao u nekoj akciji za „invalidne osobe“. Čemu uopće isticati invaliditet, čemu ga potencirati ili prikrivati? Ne tvrdim da znadem sve o invaliditetu, nikad niti neću moći sve znati, ali zato pitam Vas i poštujem ono što čujem. No, čini mi se da javnost ipak mijenja percepciju, puževim korakom, ali mijenja. I u tome joj treba pomoći. U sve se u životu mora uložiti određeni trud, ako se žele pošteno rezultati, pa tako i u percepciju javnosti. Ali istinski trud, bez ikakve primisli o žrtvovanju i želje za manipulacijom. Tada se pokreću energije koje mogu ispraviti svaku nepravilnost. Život i jest energija i promjena. I percepcija je dio tog života. A udruge moraju znati ići u korak s vremenom. Ne mogu se danas raditi iste stvari kao i prije pedeset godina. Svi mi hvatamo korak s vremenom, pa isto moraju činiti i udruge. Što se organiziranosti tiče: radimo na zajedništvu! Bez njega neće biti promjena i neće biti bolje. Samo ćemo se i dalje vrtiti u krug i čuvati svoj dio teritorija. Zajedništvo je najbolja karta za budućnost, barem je ja tako doživljavam u ovome trenutku. Osoba s invaliditetom u ovoj je Zemlji dovoljno da budu velika snaga, samo kada bi radili

zajedno. Zašto ne bi osnovali stranku? Ako su mogli umirovljenici, zašto ne bi mogle i osobe s invaliditetom. I još nešto, potražimo neutralne autoritete. Ljude kojima svatko vjeruje, koji ne pripadaju organizacijama i nisu vezani uz ikakve opcije. Naprosto velike ljude oko kojih se možemo okupiti i u čiju procjenu imamo povjerenja. Takvi nam ljudi nedostaju, a sigurna sam da ih ima.

Iz naše perspektive gledano, vrlo su mali pomaci na relaciji naših potreba i stvarnih mogućnosti. To je razlog da se određena tematika godinama povlači kao „light motiv“, kao nešto što će nas u raznim varijantama još dugo, dugo pratiti. Na primjer: Pravilnik o ortopedskim pomagalicama, Pravilnik o građevinskim barijerama, izgubljeno pravo na oslobađanje od PDV-a prilikom kupnje automobila, te razne tenzije i pretenzije (od prava na tuđu pomoć i njegu, do barem različitih pozitivnih razmišljanja o izjednačavanju mogućnosti). Naši su dugogodišnji aktivisti već pomalo umorni, a ljudi u potrebi teško mogu razumjeti koliko energije i vremena odlazi na gradnju sustavnih rješenja. Naši Vam se veterani iskreno dive s koliko još žara, razumijevanja i strpljenja radite svoj posao. Koliko kod Vas još ima zalihosti elana? I postoji li neka posebno zanimljiva tema koju biste uskoro željeli radijski obraditi?

Pomaci su doista bezobrazno mali. Neka se rješenja tako sporo donose da bi to bilo smiješno da nije zapravo tužno. Tužno

za one koji ih čekaju. Čovjek se zapita imaju li neki ljudi, oni koji odlučuju, oči i uši ili se naprosto prave ljudi. Ah, ti naši političari. Kad se donosi rješenje koje je njima od interesa, radi se slonovskim koracima. To baš i nije najpravednije. Možda misle da rade u dobroj namjeri, ali meni se najčešće čini da poteze vuku naprosto zato što moraju, ili su im dobra reklama. Možda ne bi bilo loše omogućiti im da sami probaju kako je to kad netko nešto odluči umjesto njih. Pa im, recimo, smanji plaće?! No, ipak, pogled unazad daje odmak. Ipak je bolje nego što je bilo. Ipak se svijet mijenja, razvoj je nezaustavljiv i svaki novi dan put je k boljem. Valjda su i ta sustavna rješenja dio toga razvoja. I ne mogu se zaustaviti. Ne volim čuti da su aktivisti umorni, jer tko će onda vući dalje?? A što se elana tiče, moga elana, uvijek će ga biti jer volim posao koji radim (iako ga nisam planirala niti tražila) i volim ljude. I uvijek ću rado sresti nove i zanimljive ljude, a o onima s kojima sam već razvila kvalitetne veze, da i ne govorim. A što se tema tiče, svaka je dobra ako je pravi gost u studiju i ako se njome nešto vrijedno daje. Zato, ponavljam stoti put: emisija ima e-mail adresu: sesto.culo@hrt.hr. Ja imam e-mail adresu: miruna.kastratovic@hrt.hr. Pišite mi, javite se i iskoristite taj prostor u programu najbolje što možete. Bezbroj sam puta već rekla svima Vama koje poznajem, to nije moja emisija, niti emisija Hrvatskoga radija, nego Vaša i bez Vas je ne bi ni bilo. Zajednički s njome možemo napraviti čuda.

Znamo da ste umjetnička duša i da ste zapravo završili

povijest umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, koji Vas je obrazovao za sasvim drugi posao nego ovaj s kojim se bavite. Otkrijte nam djeličak intime iz tih umjetničkih voda. Tinjaju li još nagoni i strasti prema slikarstvu ili nekim drugim oblicima stvaralaštva?

Sjećam se trenutaka u ŠPU – Školi za primijenjene umjetnosti (bilo je to jedno od ljepših razdoblja u mom životu) kad su se ocjenjivali naši radovi. Krajnje neugodna situacija za svakog od nas. Slike na podu, svi ih gledaju i procjenjuju, ja treperim, vidim jasno svaku grešku i pitam se zašto ja to tako radim, a ne kao netko drugi? Isto je tako i danas. Kao svaki pravi kreativac ne mašem previše sa svojim radovima i prečesto ih se čak i sramim. Vjerojatno zbog toga što je taj „kreativni proces“ tako teško definirati i svrstati u neku kategoriju. On je živ kao i sam život. Strast i kreativnost nešto je što će izaći van bez obzira što radili i čime se bavili. Nemam potrebe slikati ako me emisija koju pripremam angažira u svakom djeliću moga bića. Nije sa svakom tako, priznajem, ali većinom jest. Možda se na njoj to ne vidi, možda ispadne štura ili možda baš onako kako mora biti. No, ja znam da sam dala sve od sebe, ja znam da sam u tih nekoliko dana prošla unutar-nje procese koji su posložili sve na svoje mjesto i to je najbolji osjećaj koji nakon emisije ili bilo čega što radite možete imati. I vjerujem da taj isti osjećaj imaju slikari, kipari, pekari, ili novinari. Srčanost, hvala Bogu, nema granica – ni teritorijalnih, niti profesionalnih. Uvijek mi je

drago kad je prepoznam kod drugoga.

Možda kakva poruka našim čitateljima prije kraja?

Znate kako se znade reći, zbog takvog je čovjeka ovaj svijet bolje mjesto. Svaki put kad ih čujem, te me riječi fasciniraju. Zašto? Zato što su dokaz da svatko od nas, pa i ja, svi mi koji jednostavno pokušavamo živjeti ovaj život najbolje što znamo, možemo mijenjati svijet. Možemo ga učiniti boljim mjestom za život. Iskreno vjerujem da svatko od nas ima tu moć i može utjecati na sebe i na djelić svemira koji mu je dodijeljen. Isto tako vjerujem da je svatko od nas i dužan to učiniti. Dakle, učinimo to. Učinimo ga boljim i ljepšim mjestom za život. Tko će to učiniti, ako ne mi koji u njemu živimo? Kaže se i da život treba živjeti. Znači li to dobro jesti, zaraditi ili postići – IMATI ILI BITI? Ili možda dati sebe u ovome vremenu i na ovome mjestu s najboljom namjerom i željom da to „opće dobro“ na koje se svi pozivamo jednom doista i postane dobro za sve nas. I što još mogu reći, a već sam možda i previše rekla, osim onoga što ćete čuti na kraju svake moje emisije. Iskreno i od srca: Svako dobro.

Umjesto zaključka i komentara poželimo Miruni da se obistine njezine riječi „Jednoga dana, kad se bude radila bilanca moga života, nitko me neće pitati kakva sam bila novinarka, nego kakav sam bila čovjek“.

t&m

Projekti

Web-portal za osobe s paraplegijom i tetraplegijom i informativno izdavačka djelatnost (nastavak rada i proširenje svih sadržaja).

Ovaj projekt prihvaćen je s izuzetno umanjenim financijskim potporom. HUPT je unatoč tome radio koliko god je to bilo moguće na dopunjavanju i obogaćivanju sadržaja web-portala za što je dobio i priznanje. U okviru Nacionalnog internet natječaja „VIDI web top 100” u kategoriji Sport i zdravlje www.hupt.hr uvrštena je u listu deset najboljih hrvatskih web stranica. Izdana su također tri Glasila HUPT-a. Voditelj ovog projekta je Janko Ehrlich-Zdvořák, a glavni i odgovorni urednik Glasila HUPT je Tihomir Perhat.

Volonterizam kao potpora poboljšanja kvalitete življenja osoba s tetraplegijom.

Ovaj projekt bit će odrađen tijekom prve polovice 2005. godine. Voditeljica ovog projekta je Anka Slonjšak. Za oba ova projekta HUPT je dobio sredstva tek početkom veljače 2005, tako da nije bilo moguće odraditi sve tijekom 2004. godine.

Radni vikend Hrvatske udruge paraplegičara i tetraplegičara.

Ovaj projekt, koji je postojeć već tradicionalan, ostvaren je u strahu kako i hoćemo li na neki način moći pokriti nastale troškove. Kako za prije spomenute projekte, tako i za ovaj, sredstva smo dobili također početkom veljače. Radni vikend održan je u Umagu (Hotel Sol Aurora). Sudjelovalo je sedamdesetak članova, pratnji i stručnjaka. Osnovne teme bile su prevladavanje boli i sprečavanje nastanka dekubitusa. Za ovaj projekt odobrena su sredstva u traženom iznosu.

Pomoć i potpora osobama sa spinalnom ozljedom na prvoj rehabilitaciji (peer-counselling)

Sredstva za ovaj projekt jedina su koja su u protekloj godini pristigla na vrijeme, iako u vrlo smanjenom iznosu. Članovi tima peer savjetovanja su: Mitar Drecun, Janko Ehrlich-Zdvořák, Manda Knežević. Prema potrebi uključivane su i druge osobe. Gore spomenute projekte financiraju Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Partnerski projekt za cijeloživotno obrazovanje Pučkog otvorenog učilišta

Pučko otvoreno učilište i Hrvatsko andragoško društvo prijavili su projekt „Prava osoba s invaliditetom na cjeloživotno obrazovanje”. U projekt su uključili HUPT kao partnersku organizaciju. Cilj projekta je obrazovanje lokalne zajednice za ljudska prava osoba s invaliditetom s konačnim rezultatom da se službe za cjeloživotno obrazovanje prilagode programski i fizički potrebama osoba s invaliditetom.

U okviru projekta održan je okrugli stol „Obrazovanje odraslih – potpora politici uključivanja osoba s invaliditetom”. Za članove HUPT-a koji su se prijavili za radionice organiziran je tečaj učenja i osnaživanja za savjetovanje s namjerom osposobljavanja osoba s paraplegijom ili tetraplegijom za peer counseling. Radionice su vodile psihologice Maja Landeka i Nataša Radovanović.

HUPT se je javio na natječaje Zagrebačke i Svjetske banke te Norveškoj ambasadi. Nažalost, za ove projekte nisu osobrena sredstva.

Akcije

Ogledna kuća

Unatoč mnogim kontaktiranjima sa zagrebačkom gradskom upravom u protekle dvije godine, nije se nazirala mogućnost dobivanja primjerenog zemljišta za gradnju „Ogledne kuće”. Trajanje neizvjesnosti dugo vremena nije obećavajuće, tim više što nam je rečeno kako je zemljište kakvo traži HUPT vrlo teško pronaći, a da je pravno čisto. Svoj zahtjev promijenili smo od prvotnog u zamolbu za dodjelu HUPT-u pristupačanog prostora od najmanje 200 m². Takav prostor mogli bismo prilagoditi i urediti za program „Ogledne kuće”.

Kombi vozilo

Ova akcija pokrenuta je s namjerom da HUPT nabavi prilagođen kombi s kojim bi se moglo obilaziti članove HUPT-a diljem Hrvatske u svrhu davanja potpore novoozlijeđenima, a prema potrebi i mogućnostima i drugim članovima. Također, postoji potreba za odlazak na razne sastanke, skupove ili pri organiziranju akcija HUPT-a. Pritom, pokazuje se kao veliki nedostatak to što nemamo prilagođeno vozilo za prijevoz ljudi u kolicima. Do sada je prikupljeno za kupnju kombi vozila 27.725,00 kuna. Za kupnju i prilagodbu kombija treba još prikupiti 226.625,00 kuna. Kako bi se promovirala akcija i prikupila sredstva, odigrana je utakmica između košakaša u invalidskim kolicima i saborске reprezentacije. No, pred-

stoji još puno posla do zadanog cilja.

Ured

Unatoč činjenici kako HUPT nema niti jednog stalno zaposlenog djelatnika, ured HUPT-a otvoren je svaki dan za potrebe članova i drugih. Rad je organiziran tako da su gotovo svakodnevno dvije osobe u uredu. Dva puta tjedno dolaze dežurne volonterke. Kao pomoćnik članovima u uredu i izvan te u samom radu, u HUPT dolazi ročnik na civilnom služenju vojnog roka.

U uredu se odvijaju sve one administrativno tehničke aktivnosti bez kojih jedna organizacije ne može funkcionirati. Vodi se evidencija članova na najsuvremeniji način. Primaju se pozivi članova i suradničkih organizacija i pojedinaca suradnika. S članovima se kontaktira telefonom, e-mailom, pismeno i/ili njihovim dolaskom u ured. Upiti i potrebe članova su razni. Od pitanja kako utvrditi invaliditet, pa do upita u vezi raznih prava i povlastica. Neke od povlastica moguće je ostvariti samo posredstvom HUPT-a, kao naprimjer pravo na povlaštenu TV pretplatu, odnosno na HAK-ovu i T-HT-ovu povlasticu, pa je logično da se novoučlanjeni javljaju.

Suradnja

HUPT surađuje sa mnogim pojedincima, institucijama i udrugama. Suradnja se odnosi na uključivanje HUPT-a u rješavanje nekih zajedničkih pitanja za osobe s invaliditetom - opće pitanje pristupačnosti, mobilnosti te raznih zakonskih rješenja. Naravno, kako

pri tome uvijek vodimo računa o specifičnostima osoba s paraplegijom ili tetraplegijom. Teško je i nabrojiti i zabilježiti sve one s kojima je tijekom 2004. godine kontaktirano. Spomenut ćemo one ustanove i institucije s kojima je ostvarena značajnija suradnja.

- Caritas Zagrebačke nadbiskupije (predavanje).
- Centar za ljudska prava (okrugli stol).
- Dječji vrtić Jarun (susret sa djecom).
- FIMITIC/Međunarodna organizacija osoba s fizičkim invaliditetom.
- Poglavarstvo Grada Zagreba (u vezi HUPT-ovog projekta „Ogledna kuća”).
- Gradski ured za planiranje Grada Zagreba (sastanak u vezi prostora).
- Gradski ured za upravljanje imovinom Grada Zagreba (u vezi prostora za „Oglednu kuću”).
- Gradski ured za rad, zdravstvo i socijalnu skrb Grada Zagreba (u vezi, zemljišta, prostora za rad, intervencije za preporuku za stan i itd.).
- Hrvatski auto klub (u vezi sklapanja ugovora za povlasticu pri plaćanju cestarine)
- Hrvatska udruga za liječnje boli (predavanje i vođenje radionice na radnom vikendu).
- Koalicija udruga u zdravstvu.
- Košarkaški klub Stela (košarkaška utakmica za akciju kombi).
- MAP savjetovanje, d.o.o. (vođenje okruglog stola – predsjednica i članica Upravnog odbora).

- Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti (Povjerenstvo za izradu nacrtu Zakona za osobnog asistenta).
- Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (sudjelovanje u povjerenstvu za izradu Nacrta prijedloga pravilnika o pristupačnosti građevina osobama smanjene pokretljivosti).
- Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (sastanak delegacije HUPT-a s državnim tajnikom prof. dr. sc. Velimrom Božikovom, potpisivanje ugovora o financiranju projekata, sastanak u vezi Uredbe o kriterijima za utvrđivanje korisnika i načina raspodjele prihoda od igara na sreću).
- Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (sudjelovanje u Povjerenstvu za izradu Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomala koji je prihvaćen i objavljen u NN 25/2005).
- Ministarstvo kulture (dogovor o održavanju okruglog stola).
- Pučko otvoreno učilište (izložba člana, akademskog slikara Ante Teskere, održavanje radionica i psihološkom osnaživanju, tečajevi engleskog jezika i informatike, radionica o ljudskim pravima).
- SimBex (sponzorstvo i angažman stručnjaka za radni vikend, učlanjenje u zakladu).
- Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju u Varaždinskim Toplicama (u vezi peer savjetovanja).
- Udruga za umjetnike koji slikaju ustima ili noga-

ma (pomoć pri organizaciji izložbe).

- Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet (sudjelovanje na radionicama Razumijevanje i komunikacije, dodjela pasa pomagača, pitanje financiranja rada udruga).
- Visoka zdravstvena škola (vježbe studenata u suradnji s HUPT-om).
- Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (okrugli stol Žene s invaliditetom, Simpozij na temu Univerzalni dizajn – zajednički rad, Europski tjedan mobilnosti, projekt Neovisno življenje i Pristupačna Hrvatska).
- Zveza paraplegikov Slovenije (posjet HUPT-ove delegacije središnjici Saveza slovenskih paraplegičara u Ljubljani, posjet Inštitutu za rehabilitaciju u Ljubljani kao i nazočnost na otvorenju izložbe Umjetnika koji slikaju ustima ili nogama).

Kontakti

U kontaktima s raznim institucijama i stručnjacima, razgovorno je najčešće o specifičnim pitanjima koje se tiču osoba s paraplegijom i tetraplegijom. Najznačajnije točke naših razgovora bile su:

- ortopedska pomagala, prava i problemi u njihovom ostvarenju,
- odgovarajuća pomoć osobama s paraplegijom i tetraplegijom,
- diskriminacija osoba s invaliditetom u odnosu na prava prema uzroku invalidnosti,
- potrebe osoba s tetraplegijom za odgovarajućom pomoći (osobnim asistentom),

- uvođenju jednokratnog prava na pomoć za adaptaciju stana ili kuće odmah po stradanju,
- smanjivanje i ukidanje prava (carinski zakon, porezi na automobil i pomagala).

Isto tako, kontaktiralo se i s privatnim projektantskim kućama koje su trebale konzultacije u vezi projektiranja pristupačnih objekata. Također valja istaknuti i ostale kontakte s pojedinim stručnjacima radi raznih konzultacija. Sastanak s predstavnicima Coloplasta u vezi promocije nove vrste katetera za samokateterizaciju. Sastanak s predstavnicama CARNeta u vezi s nastavkom projekta Web portal i daljnjoj suradnji (organizacija tečajeva iz informatike za osobe s tetraplegijom).

Mediji

- Hrvatska televizija - Dobro jutro, Hrvatska; Res Publica; Panorama.
- RTL – Eksploziv (predstavljanje HUPT-a).
- Radio 101 - Rezolucija.
- Hrvatski radio
  - Šesto čulo (pomaga la, prevencija invaliditeta, građevinske barijere).
  - Turizam plus (pristupačnost turističke ponude).
- Radio Sljeme (predstavljane HUPT-a)
- Večernji list
- Novi list
- Glas istre.

Manda Knežević,
Predsjednica HUPT-a
Zagreb, 11. III 2005.

Izvješće o osnivanju istarskog ogranka HUPT-a

piše: Željko Kladušan

Temeljem članka 40. Statuta HUPT-a i odluke Upravnog odbora sa sjednice održane 9. 11. 2004. godine, u Puli je 25. 01. 2005. godine, u prostorju mjesnog odbora Veruda, Banovčeva ulica 4-6, održana osnivačka skupština Istarskog ogranka HUPT-a.

Skupštinu je u 10,10 sati otvorio Željko Kladušan pozdravljajući nazočne članove, goste i novinare. Utvrđeno je da je, uz novinare i desetero uzvanika, prisutno četiri redovna člana HUPT-a, te su prema čl. 1. Pravilnika o radu ogranka ispunjeni uvjeti za osnivanje ogranka, a odluke i zaključci su pravovaljani. Nakon izbora predsjedavajućega, radnog predsjedništva, verifikacijske komisije i zapisničara usvojen je dnevni red i Poslovnik o radu skupštine.

Predstavljen je financijski plan za 2005. godinu s prihodom i rashodom od 23.400,00 kuna. Računa se na prihode od Županije, grada Pule, zatim gradova i općina s područja Istarske županije od kuda su članovi te od sponzora i članarine. Najveću stavku čini nabava osnovnih sredstava. Predstavljen je i plan rada za 2005. godinu. Napravljen je na osnovi 10 programskih točaka, a njegova potpuna realizacija ovisit će o tome hoće li se dobiti prostor za rad. Za prostor će se pitati Grad i Županiju. Nakon rasprave financijski plan i program rada za 2005. godinu jednoglasno su prihvaćeni.

Pristupilo se izboru članova upravnog odbora i predsjed-

nika Istarskog ogranka HUPT-a. U upravni odbor jednoglasno su izabrani Danko Vujović, Zvonko Hudak i Zlatko Vukić. Za predsjednika je jednoglasno izabran Željko Kladušan.

Nakon izbora upravnog odbora i predsjednika Kladušan je objavio kako je upravo započeo s radom Istarski ogranak HUPT-a te da mu je drago što je baš istarski prvi od ogranka koji će se osnivati po županijama. Pročitao je pismo predsjednice HUPT-a Mande Knežević i ispričao se u njezino ime, kao i u ime članova upravnog odbora HUPT-a, koji zbog nevremena u Gorskom kotaru nisu mogli prisustvovati skupštini. Ukratko je predstavio HUPT, a nakon toga i knjigu „Da, ti to možeš“ koja je podijeljena prisutnima.

Posebnu pohvalu zaslužuju mediji koji su se odazvali na poziv da izvijeste s ovoga skupa:

1. HTV – TV centar Pula prikazao je reportažu u trajanju 1 minute i 40 sekundi
  - 25.01. u emisiji Županijska panorama
  - 26.01. u emisiji Hrvatska danas;
2. lokalna TV Nova 25.01. izvijestila je u vijestima TV Nove u trajanju 2 minute;
3. novine su objavile članke
  - Glas Istre, 26.01.
  - Jutarnji list, 26.01.

Ovako je to izgledalo u Puli

- La voce del popolo, 26.01.
- 4. HR Radio Pula objavio je vijest sa izjavom predsjednika u Dnevniku radio Pule, 25.01.

• razgovor sa Željkom Kladušanom u trajanju 9 minuta, 27.01.

Poziv na skupštinu upućen je na adrese svih deset članova HUPT-a s područja Istarske županije, no, na žalost, odazvalo ih se samo četvero. Pozvani su i svi evidentirani p/t iz Istre (25), a došlo ih je deset. Iako su pozvani, nisu se odazvali oni iz Grada Pule i Županije istarske. Skup su uveličali gosti iz Doma zdravlja Pula, Opće bolnice Pula, Saveza invalida Istarske županije, Saveza udruga tjelesnih invalida Istarske županije i Društva tjelesnih invalida Pula.

Trenutačno Istarski ogranak ima 14 članova. Od osnutka Istarskog ogranka četiri osobe popunile su pristupnicu, a još se nekoliko zainteresiralo za učlanjenje. Poznato je da u Istri ima 35 osoba s para/tetraplegijom, ali pravi broj znatno je veći.

Tjedan osoba s tetraplegijom i paraplegijom

Radi prevencije ozljeđivanja kralježnične moždine i ukazivanja na probleme osoba s paraplegijom i tetraplegijom u svakodnevnom životu HUPT je ove godine po prvi puta organizirao obilježavanje Tjedna osoba s paraplegijom i tetraplegijom. Cilj je bio reći javnosti da su svakodnevne aktivnosti najčešći uzroci ovakvih ozljeda i da su one pojava. Posljedice su ono s čime se treba suočiti i s čime valja naučiti živjeti. Tjednom se također željelo pokazati da je moguće živjeti s paraplegijom ili tetraplegijom krećući

se u invalidskim kolicima i s naučenim prevladavanjem poremećaja tjelesnih funkcija ispod razine ozljede. Htjelo se također reći da je to moguće ako primarna i lokalna zajednica ne naprave previše raznoraznih prepreka, uključujući i psihološke i socijalne.

Već sredinom travnja o. g. započeli smo s pripremama. Sponzori su važna karika u provedbi i bez njih ovaj tjedan ne bi bio moguć. Osim sponzora, tu su sudionici u real-

izaciji Tjedna, koji su također imali veliku ulogu u nekim od događanja, među kojima su bili glumci i pjevači, a u pristupu djeci ponajprije ravnateljica jarunskih vrtića. Najveću pomoć u organizaciji Tjedna, asistirajući organizatorima, pružili su naši volonteri, ročnici

Upoznavanje s djecom iz dječjeg vrtića Jarun

i studenti Visoke zdravstvene škole sa smjera radne terapije.

Mediji, pogotovo radio-postaje, prepoznali su korisnost ove akcije i podržali ju s dosta medijskog prostora. U danima koji su prethodili obilježavanju HUPT-ovog Tjedna bile su javne radijske emisije i jedna TV emisija (Šesto čulo I programa, Rezolucija na Radiju 101, HTV-ova emisija Rec publica). Tri dana uoči početka našega Tjedna organizirana

je Konferencija za tisak koja je bila toliko uspješna da su nas tijekom cijeloga Tjedna novinari tražili, te popratili mahom sve sadržaje.

Do ponedjeljka 6. lipnja sve je bilo spremno. Organiziran je okrugli stol s temom „Osobe s paraplegijom i tetraplegijom

i kućna njega”. Sudjelovali su centri za kućnu njegu, Gradski ured za zdravstvo, rad i socijalnu skrb, ministarstva, doktori, novinari i članovi Udruge, uglavnom osobe s tetraplegijom koji su bili uvodničari.

Diskutiralo se o važnim temama:

- Liječničko povjerenstvo o d o b r a v a 22,5 minuta za medicinsku njegu kod osoba s tetra-

plegijom i paraplegijom, što je nedovoljno.

- Zašto medicinske sestre ne rade i poslijepodnevnne smjene kad znamo da osobe s para/tetraplegijom imaju potrebe i u poslijepodnevrim satima?

- Centri za njegu šalju medicinske sestre vrlo često bez iskustva, posebno tijekom godišnjih odmora.

- Fizioterapeute je potrebno konstantno educirati kako bi vježbe primjenjivali prema

dijagnozama. Članovi s tetraplegijom su kroz svoje životne priče iznijeli svoje potrebe vezane uz kućnu njegu, izražavajući svoje zamjerke, a sve sa ciljem poticanja na bolju međusobnu komunikaciju i suradnju.

Okruglom stolu odazvalo se nekoliko centara ili ustanova kućnih njega čiji su korisnici uglavnom osobe s tetraplegijom. Nisu se odazvali predstavnici jedine državne kućne njege i pomoći iz Centra za njegu s liječenjem u kući.

Manda Knežević i Ljubica Županić prilikom izlaska iz kombija

U utorak, 7. lipnja, održana je radionica s djecom jarunskih vrtića. Djeca su kroz igru i razgovor s članovima HUPT-a slikala, vozila se u invalidskim kolicima po ravnome i po rampi (što je bilo posebno uzbuđenje). Djeca su bila oduševljena – razigrana i radoznala. Uz

igru, slatkiše, kokice koje su pečene pred njima te balone, napravila su nekoliko prekrasnih crteža. Veliku pomoć pružili su nam animatori – studenti s paraplegijom i tetraplegijom i studentice radne terapije.

U srijedu, 8. lipnja, sve je bilo dogovoreno s gospodinom Ivićem, vlasnikom restorana „Delikates Ivić“, da se uz njihovu logistiku održi zabavna večer na terasi. Zbog loše vremenske prognoze i hladnoće sve je otkazano za 15. lipnja.

Djelatnici kućne njege „Sestra Maca“ i članovi HUPT-a

U četvrtak, 9. lipnja, održana je košarkaška utakmica između Košarkaškog kluba „Stela“, čiji su članovi osobe s invaliditetom, protiv glumaca iz popularnih serija „Bitange i princeze“ i „Večernje škole“. Utakmica je započela s kašnjenjem, jer su gospoda Pervan i njegovi „učenici“ maaaaloo kasnili (otprilike 30 min). Bili su šokirani spoznajom da će sjesti u kolica i odmjeriti svoje snage protiv naših dečki, iako

je tako ranije dogovoreno. Ekipe „Bitanga i princeza” je došla na vrijeme i profesionalno se pripremila za utakmicu, međutim, nisu bili u punom sastavu. Gospoda Filipović i Bitorajac su bili zauzeti (van Zagreba), a gospođa Elegović-Balić i gospodin Vušović su imali predstavu u kazalištu Komedija. U ekipi glumaca najbolji je bio Hrvoje Kečkeš iz „Bitanga i princeza” - pokazao je izuzetnu spretnost i snalažljivost u kolicima. Učenik Ante iz „Večernje škole” pokazao se kao pravi šuter. Suci su bili gospoda Pencinger i Pejić, profesionalci s licencom za suđenje košarke u kolicima. O našim dečkima ne treba puno pisati jer je kvaliteta očita. Utakmica je bila zabavna. Velika šteta što nije bilo više gledaoca (bilo je otprilike 150 ljudi). Rezultat utakmice bio je 23:8, ali nećemo reći/zabilježiti za koga.

U petak, 10. lipnja, zbog loše vremenske prognoze Volonterski dan odgođen za 17. lipnja. Kako smo već i naveli, Tjedan HUPT-a produžen je i na sljedeći tjedan. 15. lipnja sve je bilo spremno za zabavnu večer. Baruni i Škender su složili opremu, gospođa Elegović-Balić se s velikom srdačnošću odazvala pozivu za voditeljicu, restoran je opremio terasu, naši volonteri i ročnici pripremili su tombolu i majice za prodaju. U 19.00 sati, kada je sve trebalo započeti, sručio se pljusak u trajanju od 20 minuta. Opre-

ma se smočila i koncert je odgođen do daljnjega. Nakon kiše druženje je nastavljeno bez glazbe i sa žaljenjem da sav organizacijski trud ipak nije rezultirao zabavom, onakvom kakvu smo željeli pružiti uzvanicima i gostima namjernicima Jaruna, kao i članovima HUPT-a.

Ipak, u petak, 17. lipnja, ponovili smo Volonterski dan na Jarunu. Odazvali su se medicinski djelatnici iz Centra za njegu „Sestra Maca” iz Bistre, naši suradnici i članovi udruge. Prikazali smo im transfere na krevet i u auto, demonstrirali rampe i ručne komande u autu, mogućnost da sjednu i pokušaju se kretati u invalidskim kolicima, itd. Dečki iz „Bauerfeinda” za tu su nam prigodu posudili kolica. Bilo je prisutno i nešto prolaznika.

Svi ovi događaji mogli su biti održani zahvaljujući sponzorima, volonterima, ročnicima i članovima HUPT-a. Bez njih se Tjedan udruge ne bi mogao održati.

Mediji koji su nas pratili:

HTV
TV NOVA
Z1
Hrvatski radio I program
Radio Sljeme
Radio Zadar
Radio 101
Plavi radio
Katolički radio
Obiteljski radio
Večernji list
Vjesnik
HINA

Izvođači:

Mila Elegović-Balić,
voditeljica
Bistro „Delikates Ivić“
Grupa Baruni
Zdravko Škender

Sponzori:

Rauch Croatia D.O.O.
Dalmacijavino D.O.O. Split
Zagrebačka Pivovara D.D.
Karlovačka Pivovara D.D.
Vinarija Turić
Vinarija Babić
Franck D.D.
Kraš D.D., Prehrambena Industrija, Zagreb
Pago Croatia D.O.O.
Kandit D.O.O.
Pekara Dubravica
Mesnice Škobić
Puris Pazin D.D.
Podravka D.D. Sektor Pića
Studenac
Lura – Sirela Mliječni Proizvodi
Nestle Adriatic D.O.O.

Tombola:

Adriatica.Net turistička agencija
Anamarija Company D.O.O.
Cedevita D.O.O.
Neva D.O.O.
Nivea Beiersdorf D.O.O.
Zlatarne:
Zlatarna Križek
Zlatarna Rodić
Restorani:
Boban
Plješivička Klet
Stari Puntijar
Knjižare:
Moderna Vremena
Mozaik
Naklada Ljevak
Profil International D.O.O.
Veble

Osvrt na koncert „Bijelog dugmeta“ na stadionu Maksimir

piše: Ana Slonjšak

Sve je započelo prije mjesec dana kad smo se prvi put obratili organizatoru koncerta. Molila sam ga da dopusti ulaz našim članovima i pratnji. Odgovorio mi je da neće biti nikakvog osiguranja, da osobe moraju potpisati da idu na vlastitu odgovornost i da pratnja mora platiti kartu. Zvala sam ga u više navrata, ali on se tvrdoglavo držao svog stava. Obzirom da su ga zvali članovi iz drugih udruga i gradova odlučio je promijeniti mišljenje i napraviti „dobro djelo“. U posljednjem razgovoru, pet dana prije koncerta, rečeno je: „Poseban ulaz za invalide je sa Zapadne tribine, invalidi su smješteni ispod Sjeverne tribine, bit će ograda, a pratnja, bez obzira što nam je pomoć, plaća 200 kn za teren.“ (Iako ta pratnja sigurno ne bi platila 200 kn za

Pogled prema istočnoj tribini

teren, već bi otišla na tribine za jeftiniju kartu, ili možda uopće ne bi išla na koncert). Organizator je sve to lijepo ispričao, ali se ničega nije držao. Ušli smo na ulaz zajedno s masom ljudi, neki sa zapada, neki s istoka, naravno bez oznake

za poseban ulaz za invalide. Kartu pratnje od 200 kn, koju smo obvezno trebali kupiti, nitko nije tražio, a na terenu nije bilo nikakve ograde... Ljudi u kolicima bili su razbacani po cijelom terenu, a kemijskog WC-a za invalide nije bilo, bez obzira što smo najavili da će minimalno 10 osoba doći u kolicima. Kao da mi ne moramo piti od 19 do 24 h po takvoj vrućini, a kamoli obavljati fiziološke potrebe. Ovo je jedan (za sad i jedini) od loših primjera gdje nam organizator doista nije želio izaći u susret. Nakon koncerta različiti su se natpisi povlačili po novinama o tome koliko nam je organizator izašao u susret, pa smo zbog toga i sami javno reagirali. Grupi Bijelo Dugme ocjena „odličan“, a organizatoru, bez obzira na velike pohvale u novinama, veliki „nedovoljan“.

HUPT-ovci na „Gumbu“

Slikarska radionica 21. V 2005.

Za vrijeme održavanja sajma „Medicina i tehnika“ na Zagrebačkom velesajmu, u suradnji sa Zvezom paraplegik-ov Slovenije i HUPT-a, održana je slikarska radionica osoba koje slikaju ustima ili nogama. Neke osobe s tetraplegijom pokušale su prezentiranu tehniku slikanja. Anka Slonjšak i Božana Dejanović, koje su osobe s tetraplegijom, držanjem kista zubima uspjele su naslikati svoje prve slike. Podsjećamo da u Zagrebu djeluje udruga slikara koji stvaraju svoja slikarska

Božanini prvi potezi...

djela pridržavanjem olovke, kista i slično – zubima i ustima. Tom prilikom posjetio nas je i gospodin Willi Rücker, šef administracije Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj, sa suprugom Ingrid.

Građani imaju pravo znati

• ŠTO

I u Hrvatskoj se zakonski jamči pravo na pristup informacijama koje posjeduju, raspolažu i nadziru tijela javne vlasti. Na inicijativu Koalicije nevladinih udruga JAVNOST IMA PRAVO ZNATI. Hrvatski Sabor je 15. listopada 2003. g. donio Zakon o pravu na pristup informacijama (NN br. 172/2003).

• TKO

Pravo na pristup informacijama jamči se svim domaćim ili stranim fizičkim i pravnim osobama. Pristup informacijama dužna su omogućiti sva državna tijela, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te pravne osobe s javnim ovlastima i druge osobe na koje su prenesene javne ovlasti.

• ZAŠTO

Dostupnost informacija u pos-

jedu javne vlasti jedno je od temeljnih prava građana, a načelo otvorenosti jedno od temeljnih načela demokratske vlasti.

KAKO ostvariti to pravo u tri koraka: pišem, kopiram, šaljem:

1. Građani ispunjavaju zahtjev
2. Presliku zahtjeva zadržava
3. Izvidnik dostavlja:

- a) preporučenom poštom, ili
- b) osobno putem urudžbenog zapisnika

Obveze tijela javne vlasti:

Temeljem Zakona o pristupu informacijama (ZPP) informacija koja tijela javne vlasti daju, odnosno objavljuju, mora biti **POTPUNA I TOČNA** (čl. 5. ZPP).

Tijelo javne vlasti obvezno je omogućiti podnositelju zahtjeva pristup informaciji najkas-

nije U ROKU OD 15 DANA od dana podnošenja zahtjeva (čl. 12. ZPP).

Tijelo javne vlasti dužno je voditi **POSEBAN SLUŽBENI UPISNIK** o zahtjevima, postupcima i odlukama o ostvarivanju prava na pristup informacijama (čl. 18. ZPP).

Tijelo javne vlasti obvezno je, radi osiguranja pristupa informacijama, donijeti odluku kojom će odrediti **POSEBNU SLUŽBENU OSOBU** mjerodavnu za rješavanje ostvarivanje prava na pristup informacijama (čl. 22. ZPP).

GRAĐANI imaju pravo znati. Koalicija JAVNOST IMA PRAVO ZNATI – tel. (01) 481 2323; 497 1560.

(Preuzeto iz letka Koalicije)

SOS telefon za žene s invaliditetom - 00998877665544

Zajedničko fotografiranje

Jadranke Kosor, ministrica u Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, potpredsjednice Vlade RH i predsjednice Povjerenstva za osobe s invaliditetom. Treninzi su okupili 20 žena s invaliditetom iz raznih područja Hrvatske.

...usred razgovora...

Višednevni treninzi žena s invaliditetom za rad na SOS telefonu za žene s invaliditetom održani su u Zagrebu u Hotelu Golden Tulip Holiday u dva navrata ovog proljeća (17. - 23. veljače te 24. i 25. svibnja.). Organizator treninga bila je Zajednica saveza osoba s invaliditetom (SOIH) pod pokroviteljstvom gospođe

Publikacije u RH koje se odnose na osobe s invaliditetom

Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži 2003. godine izdao je tri knjige/prijevođa Vijeća Europe. Radi se o vrlo zanimljivim izdanjima:

- Utjecaj novih tehnologija na kvalitetu života osoba s invaliditetom
- Zakonodavstvo usmjereno protiv diskriminacije osoba s invaliditetom

- Strategija zapošljavanja za promicanje jednakih mogućnosti osoba s invaliditetom na tržištu rada
- Integracija osoba s invaliditetom

Sve četiri publikacije izdao je Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

U Zagrebu dostupna uspinjača za Gornji grad i tržnicu Dolac

Još davne 1982. godine Grad Zagreb je napravio plan za dostupniju uspinjaču prije svega osobama koje se kreću u invalidskim kolicima i svima koji imaju otežano kretanje. Od ideje i planova za realizaciju proteklo je punih trinaest godina. I evo, na samom prijelazu u novu 2005.

Uspinjača u Tomičevoj ulici

Zagrebačka katedrala

olakšava pristup zagrebačkoj Uspinjači. Sredstva za ovu investiciju osiguralo je Gradsko poglavarstvo. I najpoznatija zagrebačka tržnica Dolac također je postala pristupačna osobama koje se kreću u invalidskim kolicima. Do ugradbe

Crkva Sv. Marka

ići na Tržnicu bilo je preteško ili gotovo nemoguće.

godinu u funkciju je stavljena hidraulična platforma koja dizala, zbog mnogobrojnih stepenica ili previsokog brijega,

Program ronjenja za osobe s invaliditetom

Vjerovali, ili ne - postoji Udruga za rehabilitaciju osoba s posebnim potrebama „IZAZOV DOBROTE“, Celjska 37, 10000 Zagreb. MB 1858823. Osoba za kontakt: Zoran Delibašić, prof. – e-mail: zoran.delibasic@zq.htnet.hr; PBZ 2340009-1110157629; mob. 098 / 39 22 05; tel. 1/3633-063.

Evo, ako vam zatrebaju opći podaci, korektno ih navodimo.

Udruga „IZAZOV DOBROTE“ specijalizirana je za organizaciju i provođenje svih vrsta rekreacije te provođenje kulture zdravog življenja za osobe s posebnim potrebama svih dobni kategorija. Udruga je mlada, ne-profitna organizacija, osnovana s glavnim ciljem da približi sport osobama s posebnim potrebama, naročito onima s težim oštećenjima i uključi što veći broj zainteresiranih u sportske programe, te provodi tjelesnu, psihološku i socijalnu reintegraciju osoba s invaliditetom. Također, Udruga želi dati svoj doprinos u senzibilizaciji javnosti prema potrebama osoba s invaliditetom, pridonijeti njihovoj mobilnosti i u konačnici unaprijediti kvalitetu njihova života.

Osobama s invaliditetom kineziološke su aktivnosti osnovna pretpostavka za psihomotoričko prilagođavanje na novonastale uvjete življenja. Invaliditet narušava čovjekov prostorni integritet, a posljedica toga jest otežana komunikacija s okolinom. Sudjelovanje u kineziološkim aktivnostima ublažava promjene u ponašanju koje se gotovo redovito javljaju nakon nastanka invaliditeta. Takve ak-

kineziološke aktivnosti. Uvažavajući prethodne činjenice, Udruga je započela s osmišljavanjem i realizacijom nekoliko projekata. „Projekt rekreacije i rehabilitacije za djecu s umjerenom i težom mentalnom retardacijom“ je prvi i ujedno vremenski najduži dosadašnji projekt Udruge, koji se uspješno realizira u suradnji sa Centrom za rehabilitaciju „Zagreb“, Nikole Andrića 3. Korisnici projekta su 140 štićenika Centra

Ovako to izgleda u vodi

tivnosti mijenjaju i pogođenu osobu i okolinu u kojoj ona živi.

U Zagrebu i Zagrebačkoj županiji oko 10% ukupne populacije stanovništva čine osobe s invaliditetom, dok ih je samo 0,008% uključeno u

u dobi od 4 do 12 godina, svrstani u homogenizirane grupe prema stupnju mentalnog i tjelesnog oštećenja. Projekt realiziraju dva diplomirana kineziologa u dvorani Centra, te na bazenu Sportskog parka „Mladost“.

Slijedeći projekt naše Udruge jest „Projekt rehabilitacije i rekreacije djece sa sindromom Down“. Navedeni projekt Udruga razvija i ostvaruje s Udrugom za sindrom Down, a projekt se realizira u Dvorani mjesne zajednice Trešnjevka-Jug, Albaharijeva 2, te u Osnovnoj školi Grigora Viteza, Kruge 46. Realizatori projekta su tri diplomirana kineziologa, a korisnici su sva zainteresirana djeca svrstana u nekoliko grupa prema kronološkoj dobi i sposobnostima.

HUPT-u je dostavljena ponuda Programa ronjenja za osobe s posebnim potrebama, Programa koji se realizira u organizaciji Udruge za rehabilitaciju osoba s posebnim potrebama IZAZOV DOBROTE.

Upravo je ronjenje, zbog svojih specifičnosti, zasigurno jedna od takvih aktivnosti kojom se osobe oštećena zdravlja sigurno mogu baviti. Voda se pokazala kao najbolji prirodni medij za rehabilitaciju teško oboljelih i nepokretnih osoba. Posljednjih godina prošlog tisućljeća, primjenom

tehničkih dostignuća u Zapadnom svijetu, ronjenje se sve češće uvodi kao pose-

Provjera boca za kisik

ban i atraktivan način rehabilitacije. Ronjenje je gotovo idealan sport za sve ljude s tjelesnim oštećenjem jer povezuje pustolovinu i doživljaj prirode s umjerenim tjelesnim naporom (treningom). Baviti se sportom izvan vode za teže invalide najčešće je moguće samo uz neizmjereno tjelesno naprezanje, a u plivanju i ronjenju pomaže im sila uzgona vode.

Svrha ovog programa nije postizanje „nadljudskih“ medicinskih i sportskih rezultata s tim osobama, već pružanje takve sportske aktivnosti pomoću koje je lakše uključivanja invalida u tijekove društvenog života.

Očekivani rezultat na kraju programa je, ali ne pod svaku

cijenu, da osobe s invaliditetom samostalno rone i izvode sve vježbe kao i neinvalidne osobe.

Oni najteže hendikepirani, kao što su osobe s tetraplegijom, moći će na kraju tretmana roniti uz pratnju asistenta.

Ronjenje je sve popularnija rekreacija u svijetu, ali još uvijek popraćena s dozom rezerviranosti kod neupućenih osoba. Ono se ne može opisati, treba ga osob-

no doživjeti. Roniti može svatko, bez obzira na godine i tjelesne nedostatke, ukoliko ne pripada jednoj od rizičnih skupina epileptičara, narkomana ili alkoholičara.

Rehabilitacija se sastoji od teorijskog i praktičnog dijela gdje polaznici uče sva pravila ronjenja prema IAHD (International Association for Handicaped Divers.) asocijaciji. Osnova takvog oblika ronjenja je da u vodi tijelo prividno gubi svoju težinu pa se pravilnim balansiranjem osoba dovodi u prividno lebdeće stanje, te se s malim pokretima ruku kroz vodu ili po dnu kreće samostalno.

Voda kao medij vrši priti-

sak ravnomjerno i istovremeno na sve dijelove tijela pa uz opuštanje dolazi do ispravljanja ukočenosti zglobova, te prestanka ili smanjenja konvulzija. Program organizacije i provođenja ronjenja za osobe s posebnim potrebama realizira se na dvije lokacije; u bazenu Centra za rehabilitaciju „Zagreb“, te u bazenu Ustanove za upravljanje sportskim parkovima „Mladost“. Nakon završenog proljetnog dijela i prije početka jesenskog dijela Programa predviđen je odlazak i ronjenje na moru, u trajanju od nekoliko dana.

Glavni je cilj ovoga programa uključiti što veći broj osoba s posebnim potrebama, naročito težih i teških, u rehabilitaciju i rekreaciju u vodenom mediju.

Program ronjenja za osobe s posebnim potrebama obuhvaća ronjenje tri puta tjedno u bazenu, ukupno pet tjedana po grupi, te u lipnju, rujnu i listopadu u moru s pristupačnih plaža i plovila.

Svaki polaznik ovog programa ima svog asistentarionioca, a cijelu grupu prati licencirani instruktor IAHD, liječnik fizijatar, liječnik ORL i fizioterapeut. U Zagrebu smo započeli s prvom grupom rehabilitacijskog programa ovog tipa. U prvoj fazi provjere programa koristi se rehabilitacijski bazen Centra za rehabilitaciju „Zagreb“ s toplom vodom (36°), kao i mali bazen Sportskog parka „Mladost“, a u drugoj fazi veliki bazen Sportskog parka „Mladost“ (27°). Program je

eksperimentalno započeo 12. X 2004. godine.

Budući korisnici su sve zainteresirane osobe s posebnim potrebama, bez obzira na godine i tjelesne nedostatke, ukoliko ne pripadaju jednoj od rizičnih skupina epileptičara,

na r k o m a n a ili alkoholičara. Dakle, roniti mogu: osobe s tjelesnim oštećenjima (osobe s amputacijama, osobe s tetraplegijom ili paraplegijom), gluhe i nagluhe osobe, slijepi i slabovidne osobe, astmatičari, osobe s cerebralnom paralizom, osobe s živčano-mišićnim bolestima, dijabetičari.

Metoda rada koja se primjenjuje u realizaciji programa jest maksimalno individualizirana, zbog potrebe da se što više približimo svakoj osobi s invaliditetom, te specifičnosti vodenog medija, a u slučajevima osoba s najtežim invaliditetom ona je individualna, tj. jedan voditelj dolazi na jednog korisnika. U slučajevima rada s manjim grupama osoba s nešto lakšim invaliditetom (npr. osobe s amputacijama), moguće je koristiti grupne metode rada. Vrste aktivnosti su sve teorijske te

praktične nastavne jedinice prema IAHD asocijaciji kojom se korisnici prilagođavaju na vodeni medij, opremu, te kretanje u vodi uz pomoć voditelja ili bez njega.

Udruga želi dati svoj doprinos brizi i promicanju interesa za osobe s invaliditetom s margina društvenog interesa kroz animiranje njihovih potreba i sklonosti za kineziološke aktivnosti i vodeni medij, te uključivanjem većeg broja stručnjaka različitih profila unutar Udruge zbog realizacije ovog zahtjevnog, složenog i odgovornog programa, te većeg broja volontera i sredstava javnog priopćavanja. Sportska aktivnost poput ronjenja može poboljšati tjelesne sposobnosti, autonomiju, moral i kvalitetu života hendikepirane osobe.

Program je potpuno organizacijski, kadrovski i jednim dijelom materijalno osmišljen i pripremljen, te je spreman za korištenje.

U sklopu ovog projekta Udruga je s Upravom Sportskog parka „Mladost“ napravila bitan pomak u mobilnosti osoba s invaliditetom na način da je potaknula, osmislila i većim dijelom iz donacija financirala izgradnju TWC-a prilagođenih potrebama osoba s invaliditetom, te prilazne mobilne rampe na

stepenicama ulaza na prostor bazena Sportskog parka „Mladost“, Jarunska 5.

Svi naši projekti isključivo su humanitarnog karaktera, a financiranje Udruge odvija se putem sponzorstva i donacija. Navedenim aktivnostima naša Udruga daje i davati će svoj doprinos brizi i promicanju interesa za osobe s posebnim potrebama kroz primjerene kineziološke aktivnosti. Svi dosadašnji materijalni troškovi pokriveni su samofinanciranjem Udruge,

te posudbama materijalnih sredstava iz udruga sličnih orijentacija. Dosadašnji glavni donator navedenog Programa je Ustanova za upravljanje športskim parkovima Mladost, koja donira bazenske termine u iznosu od otprilike 68.000 kn.

Predloženi program upravo specifičnim kineziološkim aktivnostima koje koriste prednosti tehničkih dostignuća i vodenog medija, te činjenici da se mogu rehabilitirati i rekreirati i najteži oblici in-

validiteta, kao što je tetraplegija, nadopunjuje onaj dio Nacionalne strategije za osobe s invaliditetom koji se odnosi na prava tih osoba na uključivanje u sportske i rekreacijske aktivnosti.

prof. Zoran Delibašić,
predsjednik Udruge za rehabilitaciju osoba s posebnim potrebama IZAZOV DOBROTE

Od ronjenja na suhom do prvog urona pod more

Od ronjenja na suhom do prvog urona pod more trebala im je čak godina dana – barem tako izvješćuje dnevni tisak. Dakle, pripreme koje zdravima traju tjedan do dva, naši su „ginisovci“ produžili na cijelu godinu; za rubriku „nevjerojatno, ali istinito“, jer naši su puno inteligentniji i uspješniji u svemu. Naravno da postoje objektivni razlozi; jer dug je put od kade, preko bazena do mora, od gnjurovitog neplivača do plutajuće bovice, od plutanja do plahutanja – od Zagreba do Jezera na Murteru. I još treba sačekati ljeto, otkriti Slovenca, Belgijanca, sponzora, eurospeccijalca uvezene pameti i koristoljubivih ambicija i još trista čuda, e da bi u „Moru“ od 24. lipnja 2005. godine osvanuo bombastičan naslov bombardilovičkog lakoperca: MORE IZBRISALO HENDIKEP!

Blago moru. More, more sinje...

Neplivačica oduševljena morskim dnom! Zar drukčije može biti?!? Dječica broje topove,

morske zvijezde, morske ježeve, morske ribice... nedostajale su, kako ističu, samo morske sirene (sva sreća da ih sredozemna medvjedica nije nanjušila, inače bi opet odmaglila iz Jadrana!). Morska čuda. I misle da su prvi. Prvi ne, neponovljivi svakako.

Istini za volju valja se prisjetiti da su osobe s paraplegijom u Hrvatskoj, Hrvati na svom dijelu Jadrana, organizirano prakticirali kolektivne sportove na vodi šezdesetih, sedamdesetih godina prošloga stoljeća – individualistički vjerojatno i prije. Plivalo se, igrao se vaterpolo, udičarilo, iz dubina vadile vrše pune riba... pa i ronilo na dah do dubina nedostižnih aktualnoj ekipici, ekipici ordinarnih neplivača, i s najsuvremenijom opremom za ronjenje i s instruktorom strancem, čija je „specijalnost“ snalaženje, jer – kako tisak izrijeком navodi – drukčije se i ne može.

Može, može, itekako može. Bilo bi prestrašno da ne može.

(t)

Precizna orijentacija

piše: dr. Mirka Jakšić

Bili smo na natjecanju u preciznoj orijentaciji!

Pokal Feuda, održan 7. svibnja 2005, bio je tek drugo (a nama prvo!) natjecanje u preciznoj orijentaciji u Hrvatskoj. Bez obzira na to, postigli smo odlične rezultate.

U B kategoriji pobijedio je Davor Zobec, a Ivica Radečić, Dragan Vasić i Mladen Brlek su zauzeli 2-4 mjesto. Pridružio nam se i Zdravko Podnar, ali zbog težeg prilaznog puta do starta nije obišao stazu. Ja sam uspjela biti druga u elitnoj kategoriji, s minimalnim zaostatkom za pobjednikom Zdenkom Horjanom (ipak su mi godine bavljenja klasičnom orijentacijom olakšale snalaženje). Natjecanje je organizirao i staze osmislio Ivo Tišljar iz POK "Maksimir". Bilo je natjecatelja iz Hrvatske, Slovenije, Italije, skupilo nas se dvadeset. Imali smo sreću s prekrasnim proljetnim, uglavnom sunčanim vremenom u parku Dotrščina u Zagrebu, tako da smo mogli uživati u tek razlistanoj šumi.

Precizna orijentacija (trail orienteering) je jedan od oblika orijentacije u kojoj svi ravnopravno mogu sudjelovati: kategorije su podijeljene samo po težini problema koji se na stazi zadaju (N, B, A, E), a kroz prirodu ili naselja kreće se po putovima dos-

tupnim invalidskim kolicima, a ako je potrebno, pri kretanju može pomagati i asistent. Staze su dugačke do tri kilometra, i imaju petnaestak kontrolnih točaka. Te točke su zaokružene crvenim kružnicama na vrlo preciznoj karti, najčešće u mjerilu 1:5000 (1 cm na karti, u prirodi je 50 metara) koju natjecatelji dobiju tek na startu. Na karti su različitim bojama ucrtane: smeđe - slo-

jnice (izohipse – linije koje spajaju mjesta iste visine), zeleno, žuto - vrsta biljnog pokrova (gusta šuma, livade...), plavo - voda (potoci, močvare...),

crno - putovi, zgrade, te svi i najsitniji detalji (odroni, jarci, panjevi, markantno drveće, izvori, kamenje, čeke, klupice...). Uz to, za svaku kontrolnu točku posebnim su unaprijed dogovorenim znakovima pobliže opisani detalji na kojima se zastavica nalazi, te gdje je i kako smještena.

Točke obilazimo redosljedom kojim su zadane, ali sami biramo putove kojima ćemo ići (osim ako neke organizator ne označi kao zabranjene). Na terenu se na i oko zadanog detalja nalaze 2-5 zastavica od kojih je samo jedna (a u elitnoj kategoriji, da stvar bude teža, možda niti jedna) nalazi na točnom mjestu (označenom na karti i

opisanom opisom). Zadatak natjecatelja je da odredi koja je to zastavica, a njenu oznaku će odgonetnuti s «mjest a odluke», stupića na terenu na kojem piše kategorija i redni broj kontrolne točke.

Gledano s tog mjesta, prva lijeva zastavica je A, a

prema desno je B. Ukoliko postoji više zastavica, dalje prema desno su C, D i E. Kad se odlučimo za točan odgovor na kontrolnom kartonu probušimo rupu kod njegove oznake i krenemo dalje... Ne mjeri nam se vrijeme koje provedemo u kretanju po stazi, niti vrijeme potrebno za donošenje odluke (ali bismo stazu trebali obići za 90 minuta), dok ne dođemo do nekoliko «vremenskih kontrola». One nisu ucrtane na karti, nego nam organizator pokaže nekoliko zastavica na različitim detaljima, te nam tada pruži usmjerenu kartu na kojoj je jedan detalj, zaokružen i objašnjen opisom, te nam mjeri vrijeme do naše od-

luke. Ako pogriješimo (oda-beremo krivu zastavicu), uz vrijeme potrebno za taj krivi odgovor pribroji nam se još 60 sekundi.

Za svaki točan odgovor natjecatelj dobiva jedan bod, te se prema broju bodova izračuna pobjednik. U slučaju da nekoliko natjecatelja ima isti broj točnih odgovora onda je bolji onaj s kraćim vremenom odluke na vremenskoj kontroli.

Fair play u preciznoj orijentaciji važan je kao i u svakom drugom sportu. To znači kretati se samo dozvoljenim putovima, ne pisivati od drugih odgovore, ili se dogovarati i razmjenjivati mišljenja tijekom natjecanja, te pomoći drugim

natjecateljima u kretanju ako im je takva pomoć potrebna. Više o ovom sportu možete doznati na: <http://www.inet.hr/feud/precizna-orijentacija.htm>, www.orienteeing.org (gdje se mogu vidjeti i objašnjenja pojedinih simbola koji se koriste u ovoj i drugim vrstama orijentacije). Nadam se da vas je ovo zainteresiralo i da ćete nam se pridružiti na idućem natjecanju u Hrvatskoj, koje će se održati 2. listopada 2005. u Zagrebu (vjerojatno na istom terenu). Pratite obavijesti i trenirajte čitanje karte i simbola opisa, snalaženje u prirodi, odlučnost i dobro raspoloženje, pa se vidimo u većem broju.

Državno prvenstvo u tenisu u kolicima

U Slavonskom Brodu je od 03. do 5. lipnja 2005. održano Državno prvenstvo u tenisu u kolicima. Organizator je bio HŠSI, a domaćin Športski savez invalida Brodsko-posavske županije. Igralo se na terenima TK „Brod“ na Klasju.

Pojavio sam se na državnom prvenstvu nakon tri godine izbivanja s teniskih terena. Iskreno, bio sam ljut na HŠSI jer sam naprasno izbačen iz reprezentacije, kad sam bio u životnoj formi i kad sam na svjetskoj rang-listi

bio najbolje plasirani (155.) hrvatski tenisač u kolicima, pa sam se ostavio tenisa.

Sad sam odlučio vidjeti što se promijenilo i kakva je stvarnost hrvatskog tenisa u kolicima. Nažalost, ništa se nije promijenilo, i dalje imamo tri-četiri igrača koji

kvalitetom odskoču od drugih, tri-četiri koji su u zlatnoj sredini i još par njih koji su ili početnici, ili

Na početku natjecanja

su zalutali u teniske vode. Jedino junior Ante Joskić pokazuje da se od mladih može nešto očekivati. O kvaliteti govori dosta i to da su se dva igrača vratila u tenis nakon tri godine pauze. Kladušan je bez

treninga osvojio četvrto mjesto, a Štimac s nekoliko treninga drugo mjesto.

Svakako treba istaći dobru organizaciju, kvalitetne terene i ljubaznost domaćina, Športskog saveza invalida Brodsko-posavske županije.

Svečanom su otvaranju nazočni bili i prisutnima se obratili Pero Matić, dogradonačelnik Slavonskog Broda, Marko Vučetić, tajnik Saveza sportova grada Slavonskog Broda i Ante Čavar, kao domaćin.

Prijavilo se 11 natjecatelja, a tako mali broj ne opravdava niti činjenica da nekolicina tenisača nije mogla nastupiti zbog zdravstvenih i inih problema.

Zanimljivo, na državnom prvenstvu davne 1995. go-

Igra u parovima

dine bilo je više natjecatelja nego danas. A 1997. imali smo više igrača na svjetskoj rang-

listi nego

danas.

To je

pokazatelj

koliko

se u

10 godi-

na malo

ulagalo u razvoj tenisa u kolicima.

No na kraju, ipak smo imali finale kakvo se samo poželjeti moglo. U prekrasnom, uzbudljivom meču prošlogodišnji

naslov prvaka obranio je Tomo Čavar pobijedivši

Antu Štimca sa 7:5, 7:6.

Čavar je pokazao čvrstinu i napredak, dok je Štimac nakon tri godine pauze

pokazao iznenađujuće kvalitetnu igru, ali i staru slabost – prepirku sa samim sobom.

U igri parova pobjednici su Štimac i Miloš koji su u finalu svladali prošlogodišnje prvake Mikšića i Čavara sa 6:4, 6:1. Nerazumljivo je zašto se igra parova obezvrjeđuje na taj način da se četvorica najkvalitetnijih igrača međusobno raspodjele u parove i igraju protiv izrazito slabijih protivnika, da bi se onda uvijek isti

sastali u finalu? Umjesto da kvalitetniji svojim iskustvom pomognu onima koji su slabiji!

REZULTATI

Pojedinačno:

1. kolo

Jozo MILOŠ - Alen BRAČANOV 6:3, 6:1

Željko KLADUŠAN

- Matija SJEVERAC 6:0, 6:0

A n t e

Š T I M A C - Mario SOSNIK 6:0, 6:0

Slobodni su u prvom kolu ždrijebom bili:

Tomislav ČAVAR, Anto JOSKIĆ, Mitar DRECUN,

Anđelko LASLO i Dražen MIKŠIĆ.

2. kolo

T o m o
ČAVAR -
Jozo MILOŠ
6:3, 3:6,
6:0

Ž e l j k o
KLADUŠAN
- Anto
JOSKIĆ
6:0, 6:1

A n t e
ŠTIMAC -
Mitar DRECUN 6:1,
6:1

D r a ž e n
MIKŠIĆ -
Anđelko LASLO 6:0, 6:0

Polufinale:

Tomislav ČAVAR - Željko KLADUŠAN 6:0, 6:2
Ante ŠTIMAC - Dražen Mikšić 6:3, 6:2

Razigravanje za 3. mjesto:

Dražen MIKŠIĆ - Željko KLADUŠAN 6:3, 6:2

Finale:

Tomislav ČAVAR - Ante ŠTIMAC 7:5, 7:6

Konačni poredak:

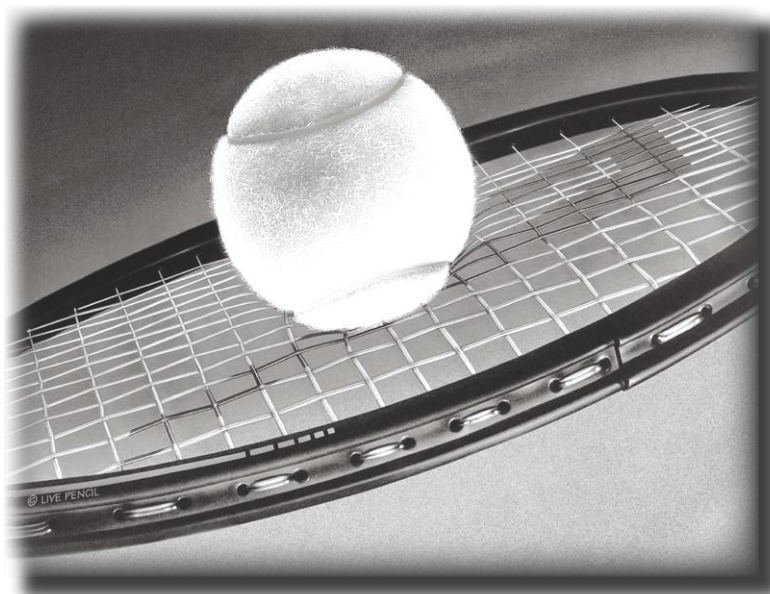
1. Tomislav ČAVAR (Zagreb)
2. Ante ŠTIMAC (Zagreb)

3. Dražen MIKŠIĆ (Karlovac)

4. Željko KLADUŠAN (Pula)

KLADUŠAN, LASLO 6:1, 6:1

ŠTIMAC, MILOŠ - SOSNIK, BRAČANOV 6:1, 6:1

Finale

ŠTIMAC, MILOŠ
- ČAVAR, MIKŠIĆ
6:4, 6:1

Konačni poredak parova:

1. ŠTIMAC, MILOŠ
2. ČAVAR, MIKŠIĆ
3. SOSNIK, BRAČANOV
4. KLADUŠAN, LASLO
5. JOSKIĆ, SJEVERAC

5. Jozo MILOŠ (Zagreb)

6. Mitar DRECUN (Zagreb)

7. Mario SOSNIK (Slavonski Brod)

8. Alen BRAČANOV (Zadar)

9. Anto JOSKIĆ (Zagreb)

10. Matija SJEVERAC (Nova Gradiška)

11. Anđelko LASLO (Daruvar)

PAROVI:

1. kolo

KLADUŠAN, LASLO - JOSKIĆ, SJEVERAC 6:3, 6:4

Polufinale

ČAVAR, MIKŠIĆ -

Franjo Brenc

Franjo Brenc ustrajno radi i priprema novu izložbu. Između uradaka teče život kao rijeka i tako prolazi, uz otkucaje dlijeta i čekića, i poneka godina, obljetnica, rođendan... i dobro je da čovjek svojim umjetničkim radom sačuva osmjeh i vedrinu.

Dva slikovna priloga

- Brencovi izlošci na izložbi u Rijeci, Matulji
- Brenc u svom toplom domu

Brenc u svom toplom domu

Brencovi izlošci na izložbi u Rijeci, Matulji

Neki od dječjih radova s radionice u sklopu Tjedna osoba s paraplegijom i tetraplegijom